

Article Arrival : 20/03/2020

Related Date : 07/05/2020

Published : 10.05.2020

Doi Number <http://dx.doi.org/10.26449/sssj.2303>Reference Yıldız, E., Gültekin Akduman, G. & Şepitci Sarıbaş, M. (2020). "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri İle Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Siverek İlçesi Örneği)" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:6, Issue: 62; pp:1988-1999

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÖRGÜTSEL SOSYALLEŞME DÜZEYLERİ İLE YAŞAM DOYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (SİVEREK İLÇESİ ÖRNEĞİ)

Investigation Of The Relationship Between Organizational Socialization Level And Life Satisfactions Of Preschool Teachers (Siverek District Example)

Öğrt. Esmâ YILDIZ

Milli Eğitim Bakanlığı, İnönü İlkokulu, Okul Öncesi Öğretmenliği, Sakarya/Türkiye

ORCID: 0000-0001-7678-3943

Prof. Dr. Gülümser GÜLTEKİN AKDUMAN

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Entitüsü, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara/Türkiye

ORCID: 0000-0003-2965-7017

Öğr. Merve ŞEPİTÇİ SARIBAŞ

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Entitüsü, Temel Eğitim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara/Türkiye

ORCID: 0000-0001-6969-7203

ÖZET

Bu araştırma, okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme ve yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda araştırma, Şanlıurfa ili Siverek ilçesinde yer alan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda çalışan 110 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Veri toplamak amacıyla; öğretmenler hakkında gerekli bilgilere ulaşabilmek için Kişisel Bilgi Formu, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerini belirlemek için Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği ve yaşam doyumu düzeylerini belirlemek için Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Veriler bağımsız değişkenlerin kategori sayısına göre, bağımsız örneklem için t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile analiz edilmiştir. Anlamlı çıkan farklılıklarda, grup farklılıklarını inceleyebilmek için Scheffe testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin yaşlarının ve medeni durumlarının, onların örgütsel sosyalleşme düzeyleri ile yaşam doyumu düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı görülmüştür ($p>0,05$). Ayrıca araştırma sonucunda, öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri ile yaşam doyumu düzeyleri arasında da pozitif yönde ve zayıf bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Araştırmanın sonunda bu sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi öğretmeni, örgütsel sosyalleşme, yaşam doyumu

ABSTRACT

This research was carried out to examine the organizational socialization and life satisfaction levels of preschool teachers. In this context, the research was carried out with 110 pre-school teachers working in schools affiliated to the Ministry of Education in Siverek district of Şanlıurfa province. In order to collect data; Personal Information Form was used to reach the necessary information about teachers, Organizational Socialization Scale was used to determine teachers' organizational socialization levels and Life Satisfaction Scale was used to determine their level of life satisfaction. The data were analyzed for independent samples by t test and One Way Variance Analysis (ANOVA) according to the category number of independent variables. Scheffe test was used to examine group differences in significant differences. Relationships between variables were investigated with the Pearson Moments Product Correlation Coefficient. As a result of the research, it was observed that the age and marital status of the teachers did not make a significant difference on their organizational socialization levels and life satisfaction levels ($p> 0.05$). In addition, as a result of the research, it has been determined that there is a positive and weak relationship between teachers' organizational socialization levels and life satisfaction levels. At the end of the research, suggestions are included in line with these results.

Key Words: preschool teacher, organizational socialization, life satisfaction

1. GİRİŞ

Örgütler bir amaç ya da amaçlar doğrultusunda bir araya gelmiş insanlar topluluğudur. Örgütlerin amaç veya amaçlarını gerçekleştirebilmesi için iş görenlerinin birbirlerine bağlı ve bu bağlılıklarının sürekli olması gerekmektedir (Başaran, 2000: 14). Her örgütün ve her bireyin kendine has değer ve tutumları bulunmaktadır. Örgütsel sosyalleşme sayesinde örgütün ve örgütte yer alan bireylerin değer ve tutumları uzlaşmakta, bu doğrultuda da örgüt kendi amaç veya amaçlarını gerçekleştirebilmektedir. Örgüte ilk defa gelen ya da örgüt içinde başka bir konumda çalışmaya başlayan bireyin kendisinden beklenen tutum, değer ve davranışlarını tanıması, öğrenmesi ve benimsemesi sürecine örgütsel sosyalleşme denmektedir. Örgütsel sosyalleşme yeni iş görenin kendisini örgütün bir üyesi gibi hissetmesini sağlamaktadır (Çapar, 2007).

Okul örgütlerinde iş görenler öğretmenler olduğundan öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmesi oldukça önemlidir. Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri meslek hayatı boyunca, başka bir makama geçtiğinde veya görev yaptığı okul değiştiğinde yaşanan bir süreçtir. Örgütsel sosyalleşme farkında olarak gerçekleşen bir süreç olmasına karşın, öğretmenler meslekleri boyunca farkında olmadan bu süreçleri devam ettirmektedir (Kartal, 2007).

Her örgütün kendine özel amaçları olduğu gibi eğitim kurumlarının da toplumsal amaçları bulunmaktadır. Bu amaçların yerine getirilmesi için öğretmenlerin etkili ve verimli çalışmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin bu şekilde çalışmalarını etkileyen olumsuzluklar arasında iş doyumunu, motivasyonu, örgütsel bağlılık ve kabullenme eksikliği sayılabilir. Görülen bu eksiklikler işe gitmede isteksizlik, iş birliği yapmada etkili olamama, istikrarlı kararlar verememe gibi olumsuz sonuçlara sebep olmaktadır. Dolayısıyla bu sonuçlardan etkilenen öğretmenler görevlerini yerine getirmede zorluklar yaşamaktadır (Elci, 2008: 1-2).

Öğretmen başarılı bir sosyalleşme süreci geçirdiğinde motivasyonu ve iş doyumunu artmakta, böylece yüksek ve etkili bir performans gösterebilmektedir. Buna karşın başarısız bir sosyalleşme sürecinden geçen öğretmenler rol belirsizliği, çatışmalar ve uyum göstermede zorluklar yaşayabileceklerinden, bu öğretmenlerin düşük performanslar sergileyebilme olasılıkları artmaktadır (Erdoğan, 2012).

Bir bireyin yaşamdan elde ettiği doyum, yani yaşadığı koşullardan memnuniyeti bireyin hayatını daha anlamlı ve daha mutlu sürdürebilmesine olanak sağlayan en önemli etmenlerdendir. Yaşam doyumunu bir bireyin hayattan arzuladıkları ve elde ettikleri değerlerin karşılaştırılması olarak tanımlanabilmektedir (Gündoğar, Gül, Uskun, Demirci & Keçeci, 2007; Popelkova, 2011). Yaşam doyumunu bireyin yaşamından mutlu olması, yaşamında arzuladığı kriterlere ulaşabilmesi ve kendi hedeflerini yerine getirebilmesi olarak ifade edilmektedir. Bireyin bu bahsedilen yaşam doyumuna ulaşabilmesi için hedeflerinin gerçekçi olması ve sahip olduğu değerleri doğru yorumlayıp kendi yaşam doyumunun farkında olması da oldukça önemlidir (Gezgin Gürbüz, 2008; Sülen Şahin, 2010; Şar, Işıklar & Aydoğan, 2012).

Yaşam doyumunu düzeyi, kişinin kendisinden kaynaklı faktörlerden etkilenebileceği gibi dış etmenlerden de etkilenebilmektedir. Yapılan araştırmalar neticesinde gelir durumu, yaş, cinsiyet gibi nesnel değişkenlerin yaşam doyumunu açısından temel değişkenler olmadığı, ruhsal ve psikolojik etmenlerin kişilerin yaşam doyumunu daha fazla etkilediği belirlenmiştir (Myers & Diener, 1997). Bu faktörlerin etkisi sonucunda yaşam doyumunu düzeyi yüksek ve mutlu olan insanların genellikle yaşadıkları hayattan da memnun oldukları söylenebilmektedir (Kumar, 2014). Buna karşın hayatında arzu ettiğini bulamayan ve yaşam doyumunu düşük olan bireyler hem yaşamlarının her alanında hem de meslek hayatlarında daha mutsuz ve negatif olarak kendilerini göstermektedirler. Yani mutsuz bir kişinin ileride öğretmen olduğu düşünülürse, o kişinin hayatındaki memnuniyetsizliği mesleğine hatta öğrencilerine kadar yansıtacak, bu durum da olumsuzları beraberinde getirecektir (Kumar, 2014).

Yaşam doyumunu kişinin sadece kendi içinde yaşadığı bir durum olarak değerlendirmek yanlış olacaktır. Öyle ki yaşam doyumunu yüksek olan bireyler gerek çalışma hayatlarında gerekse sosyal çevrelerinde her zaman bir adım önde olmayı başaracaktır. Yani yaşam doyumunu yüksek olan birey daha fazla gelir elde edecek, sosyal hayatında daha aktif bir yerde bulunacaktır. Bu bağlamda değerlendirildiği zaman yaşam doyumunun önemi bir kat daha artmaktadır (Şimşek, 2011).

Çocuklar toplumun geleceğidir ve bu gelecek çocuklara verilen eğitimle başlamaktadır. Çocukların karşılaştıkları ilk eğitim ortamları okul öncesi kurumları olduğundan, okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluşlarını etkileyen her bir faktör çok önemlidir (Akkurt, 2008). Okul öncesi eğitim kurumlarına başlayan bir çocuk ilk defa bir öğretmenle karşılaşmaktadır. Bir bebek dünyaya geldiğinde

karşılaştığı ilk insanlar olan aile üyelerinin hayatında büyük önem taşıdığı gibi, çocuğun gördüğü ilk öğretmen de onun yaşamında büyük bir değer görmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenler ile çocuklar arasında kurulan ilk bağlar, çocukların tüm hayatını etkilemektedir. Öğretmenlerin yaşam doyumu ve örgütsel sosyalleşme düzeyleri doğrudan kendilerini, dolaylı olarak da çocukları etkilemektedir. Literatür incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu ve örgütsel sosyalleşme düzeylerini inceleyen bir araştırmanın yapılmadığı görülmüştür. Bu nedenle bu araştırma okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu ve örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu ve örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Alt amaçlar:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin yaşı; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerinde ve yaşam doyumuna ait puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin medeni durumu; öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerinde ve yaşam doyumuna ait puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
3. Okul öncesi öğretmenlerinin yaşam doyumu ve örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasında anlamlı bir korelasyon var mıdır?

2. YÖNTEM

2. 1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışma, tarama modelinin uygulandığı betimsel bir araştırmadır. Veriler önceden belirlenmiş olan kitleden seçilen örneklemden aynı zamanda toplandığından, araştırma kesitsel bir betimlemedir. Araştırma, verilerin analizi dikkate alındığında betimsel tekniklerin yanı sıra hem gruplar arası karşılaştırmaları hem de korelasyonel analizleri gerektirmektedir. Bu nedenle araştırma, genel tarama modellerinden, ilişkisel tarama modeli özelliğine sahiptir (Karasar, 2012: 77).

2. 2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın kitesini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ilinin Siverek ilçesinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitimi veren okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Şanlıurfa ili Siverek ilçesinde 207 kadrolu ve sözleşmeli, ayrıca 60 ücretli olarak görev yapan okul öncesi öğretmeni bulunmaktadır. Şanlıurfa ili Siverek ilçesinde görev yapan toplam okul öncesi öğretmeni sayısı 267'dir.

Örneklemin uygulama işlemi; Siverek İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan sayı doğrultusunda okul öncesi öğretmenlerinin tamamında olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kotalı örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir.

Kotalı örneklemede kullanılacak kitle sayısına (N:267) örnekleme formülü uygulamış ve araştırmaya dâhil edilebilecek en düşük örneklem sayısı 98 olarak bulunmuştur.

Örneklemin sayısının belirlenmesinin ardından, araştırmanın sürdürülmesi hususunda Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra ilçe genelinde bulunan ilköğretim anasınıfları ve bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenleriyle iletişime geçilmiş ve verilerin toplanılmasına başlanmıştır. Ölçeklerin dağıtılmasının ardından gönüllülük esasına dayalı olarak 110 öğretmenden ölçekler toplanmış ve uygunluğu tespit edilerek istatistiksel analiz için değerlendirilmeye alınmıştır.

2. 3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin kişisel bilgilerinin tespit edilebilmesi için Kişisel Bilgi Formu, örgütsel sosyalleşme düzeylerinin tespit edilebilmesi için Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği, yaşam doyumu düzeylerinin tespit edilebilmesi için ise Yaşam Doyumu Ölçeği kullanılmıştır.

2. 3. 1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğretmenlerin demografik verilerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Hazırlanan bu formda öğretmenin yaşı ve medeni durumu ile ilgili sorulara yer verilmiştir.

2. 3. 2. Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği

Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği öğretmenlerin sosyalleşme düzeylerini belirlemek amacıyla Kartal tarafından geliştirilmiştir (Kartal, 2003).

Ölçek birbirinden bağımsız dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar: iş doyumu, motivasyon, örgütsel bağlılık ve örgütsel kabullenmedir. Ölçek iş doyumu boyutunda 13 maddeden, motivasyon boyutunda 16 maddeden, örgütsel bağlılık boyutunda 18 maddeden, örgütsel kabullenme boyutunda 13 maddeden, toplamda ise 60 maddeden oluşmaktadır. Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinin bazı maddeleri (5, 21, 22, 25, 35, 36, 42, 43, 49, 52, 56 ve 59) tersine çevrilmiş (reverse) maddelerdir. Veri analizi yapılırken bu maddelerin seçenekleri (1) Tam, (2) Büyük Ölçüde, (3) Ara Sıra, (4) Çok Az, (5) Hiç olarak belirlenmiştir.

Ölçeğin orijinal halinde her bir alt ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha katsayısı ile incelenmiş ve iş doyumu, motivasyon, bağlılık ve kabullenme alt ölçeklerinin güvenilirlikleri sırası ile 0.76, 0.87, 0.80, 0.76 olarak hesaplanmıştır (Kartal, 2003).

ölçeğin geçerlik güvenirlik analizleri Kartal'dan (2003) sonra 2015 yılında Çobanoğlu ve Öğretir tarafından, 2019 yılında ise Özkan tarafından iki ayrı çalışmada tekrar edilmiş, ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2. 3. 3. Yaşam Doyumu Ölçeği

Yaşam Doyumu Ölçeği Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından bireylerin yaşamdan aldıkları doyum düzeylerini ölçmek amacıyla oluşturulmuştur. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Yetim tarafından 1993 yılında gerçekleştirilmiştir.

Ölçek 5 sorudan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin belirtilen ifadelerle katılım seviyelerini ölçmek için Likert Tipi Yedili Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Katılım düzeyleri (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kısmen Katılmıyorum, (4) Kararsızım, (5) Kısmen Katılıyorum, (6) Katılıyorum, (7) Kesinlikle Katılıyorum şeklindedir. Ölçek puanlanırken her bir soru için katılım düzeylerinin yanında yazdığı gibi 1'den 7 ye kadar olan rakamlar kullanılmıştır.

Diener ve arkadaşları orijinal çalışmada ölçeğin güvenilirliğini Cronbach Alpha=.87 olarak bulmuşlardır. Ölçüt bağımlı geçerliğini ise .82 olarak elde etmişlerdir (Pavot, Diener, Colvin & Sandvik, 1991). Ölçeğin Türkiye'ye uygulamasını yapan Yetim ise ölçek güvenilirliğini Alpha=.86, test-tekrar test güvenilirliğini ise .73 olarak bulmuştur (Yetim, 2003). Tuncer (2017) ise araştırmasında Yaşam Doyumu Ölçeğini kullanmış ve ölçeğin genel güvenirlik katsayısını alpha=0,896 olarak bulmuştur. Çetinkaya (2016) ise Yaşam Doyumu Ölçeğini kullandığı araştırmasında, doğrulayıcı faktör analizinde ölçeğin bütün maddelerinin tek bir faktöre pozitif bir şekilde, 0.68 ve üzerinde değerler ile yüklendiğini bulmuştur. Bu bulgu, yaşam doyumu ölçeğinin kavramsal geçerliliğinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Çetinkaya, 2016).

2. 4. Verilerin Toplanması

Çalışmada yararlanılacak veri toplama araçlarına ilişkin izinler ölçeği geliştiren ve/veya Türkçeye uyarlayan araştırmacılardan alınmıştır. Araştırmaya katılacak öğretmen sayısı belirlenmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı'ndan uygulamanın yapılabilmesi için gerekli izinler alınmıştır. Araştırmaya katılacak öğretmenlerle görüşülerek uygun tarih ve zaman belirlenmiş, gönüllülük esasına bağlı olarak ölçekler uygulanmıştır.

2. 5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerinin örgütsel sosyalleşme ve yaşam doyumları üzerinde anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığı, bağımsız örneklem için t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile SPSS programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Varyans analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık çıktı ise; bu farklılığı hangi grubun oluşturduğunu ortaya koymak için Scheffe Testi yapılmıştır. Yapılan analizlerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiş ve değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile ele alınmıştır.

Analizler öncesinde; veri setinde kayıp değer, uç değer ve normallik varsayımı incelemesi yapılmış; hatalı veri girişinin ve normalliği bozacak uç değerlerin olmadığı, değişkenlerin normal dağıldığı belirlenmiştir.

2. 6. Çalışmada Dikkat Edilen Etik İlkeler

Araştırma, ölçeklerin öğretmenlere uygulanabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ve okul idarelerinden gerekli izin ve onaylar alındıktan sonra yapılmıştır. Araştırmaya dâhil edilme kriterlerini taşıyan öğretmenlere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve öğretmenlerin çalışmaya katılmaları konusunda gönüllük esas alınmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlere ölçek hakkında kısa bir bilgilendirme yapılmış olup, öğretmenlerin isim ve soy isimlerini belirtmemelerine dikkat edilerek, özel bilgilerin gizliliğine özen gösterilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Toplanan verilerin istatistiksel analizleri sonucunda ulaşılan bulgular ve yorumlara üç başlık altında yer verilmiştir. Demografik özellikler (öğretmenin; yaşı ve medeni durumu) ile örgütsel sosyalleşme arasındaki ilişki birinci bölümde, yaşam doyumu arasındaki ilişki ikinci bölümde incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise örgütsel sosyalleşme ve alt boyutları ile yaşam doyumu arasındaki korelasyonlar ele alınmıştır.

3. 1. Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğine İlişkin Bulgular ve Yorum

Bu başlık altında örgütsel sosyalleşme ölçeği boyutlarından iş doyumu, motivasyon, örgütsel bağlılık, örgütsel kabullenme ve toplam örgütsel sosyalleşme düzeyleri ile öğretmenlerin demografik özellikleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu doğrultuda elde edilen bulgulara ve yorumlarına Tablo 2 ve 3'te yer verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlar

Grup	Yaş	n	$\bar{X}$	S	sd	F	p
İş Doyumu	18-25 yaş	38	46,71	7,79	2	0,137	0,872
	26-33 yaş	47	45,77	8,89			
	34-41 yaş	25	46,12	7,83			
	Toplam	110	46,17	8,22			
Motivasyon	18-25 yaş	38	61,13	6,67	0,005	0,995	
	26-33 yaş	47	61,30	8,31			
	34-41 yaş	25	61,20	7,68			
	Toplam	110	61,22	7,57			
Bağlılık	18-25 yaş	38	70,42	8,74	0,453	0,637	
	26-33 yaş	47	72,02	9,62			
	34-41 yaş	25	72,36	8,66			
	Toplam	110	71,55	9,06			
Kabullenme	18-25 yaş	38	49,89	5,58	0,176	0,839	
	26-33 yaş	47	50,47	6,44			
	34-41 yaş	25	50,76	5,80			
	Toplam	110	50,34	5,97			
TOPLAM	18-25 yaş	38	228,16	24,93	0,056	0,945	
	26-33 yaş	47	229,55	29,79			
	34-41 yaş	25	230,44	26,51			
	Toplam	110	229,27	27,22			

Tablo 2 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumu ($F_{(2-107)}=0,137$, $p>0,05$), motivasyon ($F_{(2-107)}=0,005$, $p>0,05$), bağlılık ($F_{(2-107)}=0,453$, $p>0,05$), kabullenme boyutları ($F_{(2-107)}=0,176$, $p>0,05$) ve toplam puanlarının ($F_{(2-107)}=0,056$, $p>0,05$), öğretmenlerin yaşlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. Puan ortalamaları incelendiğinde; 34-41 yaş aralığında olan öğretmenlerin, bağlılık boyutu ($\bar{X}=72,36$) kabullenme boyutu ($\bar{X}=50,76$) ve toplam puanlarının ($\bar{X}=230,44$) diğer gruptaki öğretmenlere göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte 18-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin iş doyumu ($\bar{X}=46,71$) puanlarının diğer gruptaki öğretmenlere göre yüksek olduğu, ancak motivasyon boyutu ($\bar{X}=61,13$), bağlılık boyutu ($\bar{X}=70,42$), kabullenme boyutu ($\bar{X}=49,89$) ve toplam puanda ($\bar{X}=228,16$) en düşük puan ortalamalarına sahip oldukları saptanmıştır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Medeni Durumlarına Göre Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlar

Grup	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	S	t	p
İş Doyumu	Evli	52	45,69	8,29	-0,578	0,564
	Bekar	58	46,60	8,21		
Motivasyon	Evli	52	60,54	8,54	-0,891	0,375
	Bekar	58	61,83	6,59		
Bağlılık	Evli	52	71,65	10,11	0,118	0,906
	Bekar	58	71,45	8,10		
Kabullenme	Evli	52	50,58	5,995	0,399	0,691
	Bekar	58	50,12	5,991		
TOPLAM	Evli	52	228,46	29,56	-0,295	0,769
	Bekar	58	230,00	25,18		

Tablo 3 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin medeni durumlarının; örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumu ($t=-0,578$, $p>0,05$), motivasyon ($t=-0,891$, $p>0,05$), bağlılık ($t=0,118$, $p>0,05$), kabullenme ($t=0,399$, $p>0,05$) boyutlarında ve toplam puanda ($t=-0,295$, $p>0,05$) istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. Puan ortalamaları incelendiğinde; iş doyumu ($\bar{X}=46,60$) ve motivasyon ($\bar{X}=61,83$) boyutlarında ve toplam ($\bar{X}=230,00$) puanlarda; bekar öğretmenlerin puan ortalamalarının evli öğretmenlerden yüksek olduğu belirlenmiştir.

3. 2. Yaşam Doyumu Ölçeğine İlişkin Bulgular ve Yorum

Yaşam doyumuna ait elde edilen verilere ilişkin bulgulara Tablo 4 ve 5’de arasında yer verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Yaşam Doyumu Ölçeğinden Aldıkları Puanlar

Grup	Yaş	n	$\bar{X}$	S	sd	F	p
Yaşam Doyumu	18-25 yaş	38	22,35	6,54	2	0,198	0,820
	26-33 yaş	47	23,02	5,62			
	34-41 yaş	25	22,11	7,78			
	Toplam	110	22,58	6,44			

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin yaşam doyumunu puanlarının yaşlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır ($F_{(2-107)}=0,198$, $p>0,05$). Ancak puan ortalamaları incelendiğinde 34-41 yaş aralığında olan öğretmenlerin yaşam doyumunu puanlarının ($\bar{X}=22,11$), diğer öğretmenlere göre düşük olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte; 26-33 yaş aralığında olan öğretmenlerin yaşam doyumunu puanlarının diğer yaş gruplarına göre yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Medeni Durumlarına Göre Yaşam Doyumu Ölçeğinden Aldıkları Puanlar

Grup	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	S	t	p
Yaşam Doyumu	Evli	52	23,10	6,73	0,792	0,430
	Bekar	58	22,13	6,19		

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin yaşam doyumunu puanlarının medeni durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t=0,792$, $p>0,05$). Puan ortalamaları incelendiğinde; bekar öğretmenlerin yaşam doyumunu ($\bar{X}=22,13$) puanının evli öğretmenlerden düşük olduğu görülmüştür.

3. 3. Örgütsel Sosyalleşme ile Yaşam Doyumu Arasındaki Korelasyona İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeylerini ölçmek için kullanılan, Örgütsel Sosyalleşme Ölçeği iş doyumu, motivasyon, örgütsel bağlılık ve örgütsel kabullenme boyutları ile yaşam doyumunu ölçmek amacıyla kullanılan Yaşam Doyumu Ölçeği arasındaki ilişkiler incelenmiş ve analize ait bulgulara Tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşme Ölçeğinden Aldıkları Puanlar ile Yaşam Doyumu Ölçeğinden Aldıkları Puanlar Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Testi Sonuçları

	Örgütsel Sosyalleşme				
	İş Doyumu	Motivasyon	Bağlılık	Kabullenme	TOPLAM
r	0,406	0,230	0,429	0,268	0,388
p	0,000**	0,016*	0,000**	0,005**	0,000**
n	110	110	110	110	110
r ²	0,164	0,052	0,184	0,071	0,150

*p<0,05

**p<0,01

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar ile yaşam doyumu ölçeğinden aldığı puanlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Örgütsel sosyalleşme ölçeği alt boyutlarından iş doyumu boyutu ile yaşam doyumu ölçeği arasındaki ilişki $r=0,406$ olarak hesaplanmıştır. Bu katsayı anlamlı olmakla birlikte, zayıf ve pozitif yönlü bir ilişkiyi işaret etmektedir. Öğretmenlerin iş doyumu puanı arttıkça yaşam doyumu puanı da artmaktadır.

Örgütsel sosyalleşme ölçeği alt boyutlarından motivasyon boyutu ile yaşam doyumu ölçeği arasındaki ilişki $r=0,230$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı anlamlı olmakla birlikte, zayıf ve pozitif yönlü bir ilişkiyi işaret etmektedir. Öğretmenlerin motivasyon puanı arttıkça yaşam doyumu puanı da artmaktadır.

Örgütsel sosyalleşme ölçeği alt boyutlarından bağlılık boyutu ile yaşam doyumu ölçeği arasındaki ilişki $r=0,429$ olarak belirlenmiştir. Bu katsayı anlamlı olmakla birlikte, bu ilişkinin zayıf ve pozitif yönlü olduğuna işaret etmektedir. Öğretmenlerin bağlılık puanı arttıkça yaşam doyumu puanı da artmaktadır.

Örgütsel sosyalleşme ölçeği alt boyutlarından kabullenme boyutu ile yaşam doyumu ölçeği arasındaki ilişki $r=0,268$ olarak saptanmıştır. Bu katsayı anlamlı olmakla birlikte, bu ilişkinin zayıf ve pozitif yönlü olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin kabullenme puanı arttıkça yaşam doyumu puanı da artmaktadır.

Örgütsel sosyalleşme ölçeğinden elde edilen toplam puan ile yaşam doyumu ölçeği arasındaki ilişki $r=0,388$ olarak tespit edilmiştir. Bu katsayı anlamlı olmakla birlikte, zayıf ve pozitif yönlü bir ilişkiyi göstermektedir. Öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ölçeğinden aldıkları toplam puan arttıkça yaşam doyumu puanı da artmaktadır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Tablo 2 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumu ($F_{(2-107)}=0,137$, $p>0,05$), motivasyon ($F_{(2-107)}=0,005$, $p>0,05$), bağlılık ($F_{(2-107)}=0,453$, $p>0,05$), kabullenme boyutları ($F_{(2-107)}=0,176$, $p>0,05$) ve toplam puanlarının ($F_{(2-107)}=0,056$, $p>0,05$), öğretmenlerin yaşlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. Yaş grupları incelendiğinde 18-25 yaş grubu öğretmenler üniversiteden yeni mezun olan ve işe yeni başlayan öğretmenlerdir. Bu yaş aralığındaki öğretmenlerin mesleklerinde idealleri, hayalleri ve istekleri fazla olmaktadır. Bu idealizm iş doyumu boyutundan en yüksek puanları almalarına sebep olabilmektedir. Bununla birlikte araştırmanın yapıldığı bölge atamalarda en yüksek kontenjanın ayrıldığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer almaktadır. Bu bölgeler okulların ve sosyal yaşantıların diğer bölgelere göre çok daha zor şartlara sahip olduğu bölgelerdir. Heyecanları, hayalleri ve idealleri ile bu bölgelerde görev yapan öğretmenler gördükleri karşısında hayal kırıklığına uğrayabilmekte, şartlar karşısında mutsuzluk ve umutsuzluklar yaşayabilmektedir. Bu sebeplerle 18-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin motivasyon, bağlılık ve kabullenme boyutlarından en düşük puanları aldıkları düşünülmektedir. 34-41 yaş aralığında olan öğretmenler mesleklerinde derin tecrübeler edinmiş, yaşanan bölgeye uyum sağlama aşamalarını başarıyla geçerek adapte olmuş, okul ve sosyal çevre yaşantılarını kabullenmiş bireylerden oluşmaktadır. Tecrübeleri sayesinde bu öğretmenler karşılaşılabilecekleri olumlu ve olumsuz durumlara çözüm odaklı yaklaşabilmektedirler. Bu etkenlerin 34-41 yaş aralığındaki öğretmenlerin bağlılık ve kabullenme boyutları ve toplam puanda en yüksek puana sahip olmalarına sebep olduğu düşünülmektedir. Demirkart (2015) okul yöneticileriyle yapmış olduğu araştırmasında, yöneticilerin yaşının artmasıyla puan ortalamalarının da arttığını gözlemlenmiştir. Oluşan bu durumun yaş arttıkça tecrübelerinde artacağı ve tecrübenin yöneticilerin örgütlerine uyum sağlamalarında avantaj sağlayacağı düşüncesinden kaynaklanabileceği belirtilmiştir. Araştırmamızın bulguları ile benzerlik gösteren çalışmalarda da yaşın örgütsel sosyalleşmeyi etkileyen anlamlı bir faktör olmadığı belirtilmiştir (Aliyev, 2014; Dal, 2012). Literatür incelendiğinde

araştırma bulgusuna benzer nitelikte olmayan çalışmalar da bulunmaktadır. Çalışkan (2009) özel eğitim öğretmenleriyle yapmış olduğu araştırmasında, yaş ile örgütsel sosyalleşmenin iş doyumunu, motivasyon, bağlılık ve kabullenme boyutlarında anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Araştırmalar arasında oluşan bu farklılığın örneklem gruplarının görev yaptıkları yerlerin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çalışkan'ın (2009) araştırması İstanbul'da görev yapan özel eğitim öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin medeni durumlarının; örgütsel sosyalleşme alt boyutlarından iş doyumunu ($t=-0,578$, $p>0,05$), motivasyon ($t=-0,891$, $p>0,05$), bağlılık ($t=0,118$, $p>0,05$), kabullenme ($t=0,399$, $p>0,05$) boyutlarında ve toplam puanda ($t=-0,295$, $p>0,05$) istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. Araştırmanın yapıldığı bölgeye atamalarda daha fazla kontenjan ayrıldığı hatırlayacak olursak, bu bölgede mesleğe yeni başlamış bekar öğretmenlerin veya ilk meslek yıllarında olan öğretmenlerin çoğunlukta olduğu düşünülmektedir. Mesleğin ilk yıllarında hem yaşın verdiği dinamiklik ve idealistlik hem de göreve yeni başlamanın verdiği hevesin örgütsel sosyalleşmenin belirtileri olan iş doyumunu ve motivasyona olumlu yansıdığı düşünülmektedir. Öte yandan birey evlendiğinde yaşam tarzı, hayata ve olaylara bakış açıları değişmekte, sorumlulukları artmaktadır. Dolayısıyla evlilik kişiyi fiziksel olarak daha fazla uğraş vermeye sevk edebilmekte ve bu durum da kişinin okula harcadığı enerjiyi azaltabilmektedir. Bireyin kendini güçsüz ve fazla sorumluluk sahibi hissetmesinin, onun örgütsel sosyalleşmesini olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Çobanoğlu ve Öğretir (2015) ilköğretim öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşmelerini inceledikleri araştırmalarında, medeni durumun örgütsel sosyalleşmenin hiçbir alt boyutunu anlamlı etkilemediğini ancak tüm alt boyutlarda evli öğretmenlerin daha yüksek puanlara sahip olduklarını tespit etmiştir. Ayrıca araştırmacılar evli bireylerin ailevi sorumluluklara sahip olmasının daha yüksek puanlar almalarında etkili olabileceğini belirtmişlerdir. Dönmez (2016) ise öğretmenlerin okul ortamında bireysel bulunmalarından dolayı medeni durumunun ne olursa olsun örgütsel sosyalleşme süreçlerini etkileyemeyeceğini ifade etmiş ve araştırmasında medeni durum ile örgütsel sosyalleşme arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirtmiştir. Belirtilen bu çalışmalar araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Literatür incelendiğinde araştırmamızın bulguları ile paralellik göstermeyen çalışmaları da görmek mümkündür. Nartgün ve Demirer'in (2016) lise öğretmenleriyle yapmış olduğu araştırmada medeni durumun örgütsel sosyalleşmenin alt boyutlarından kişiler arası ilişkiler, amaç, değerlere uyum ve örgüt politikası boyutlarını anlamlı şekilde etkilediği belirlenmiş ve evli öğretmenlerin tüm puanlarda daha yüksek puanlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulguları arasında oluşan bu farklılığın örneklem grubundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Nartgün ve Demirer (2016)'in araştırmasının örneklemini %88,2'si evli olan lise öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini ise %47,27'si evli olan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır.

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin yaşam doyumunu puanlarının yaşlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır ($F_{(2-107)}=0,198$, $p>0,05$). Ancak puan ortalamaları incelendiğinde 34-41 yaş aralığında olan öğretmenlerin yaşam doyumunu puanlarının ($\bar{X}=22,11$), diğer öğretmenlere göre düşük olduğu belirlenmiştir. 34-41 yaş aralığında olan öğretmenlerde ilerleyen yaşa bağlı olarak sağlık problemleri, tahammülsüzlük, kalıplaşan kişilik özellikleri, teknolojiye ayak uyduramama, öğrencileriyle kuşak çatışması yaşama gibi durumlar görülebilmektedir. Bu gibi durumlar ise 34-41 yaş aralığındaki öğretmenlerin yaşam doyumunu puanlarının düşmesine sebep olabilmektedir. Yaş faktörünün yaşam doyumunu üzerinde etkisini araştıran birçok çalışma bulunmaktadır. Bu araştırmalardan araştırma bulgusuna benzer şekilde yaş ile yaşam doyumunu arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ifade eden birçok araştırma bulunmaktadır (Ateş, 2016; İnce, 2018; Ünal, 2015). Araştırma bulgusuyla benzerlik göstermeyen Sarıdemir (2015)'in yapmış olduğu çalışmada ise, öğretmenlerin yaşının yaşam doyumunu düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin yaş düzeyleri arttıkça yaşam doyumunu puanlarının düştüğü gözlemlenmiştir. Araştırmacı, öğretmenlerin mesleğe başladıklarında geleceğe yönelik beklentilerinin fazla olmasının ve daha idealist, heyecanlı ve azimli olmalarının iş doyumunu, dolayısıyla yaşam doyumunu etkileyebileceğini belirtmiştir. Ayrıca araştırma sonucunda, öğretmenlik mesleğinin zamanla monotonlaşmasının ve bu meslekte kariyer anlamında yükselme olanağının fazla olmamasının ilerleyen yaşa bağlı olarak yaşam doyumunu puanlarının düşmesinde etkili olabileceği belirtilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin yaşam doyumunu puanlarının medeni durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($t=0,792$, $p>0,05$). Ancak belirgin bir fark olmasa

da evli öğretmenlerin bekar öğretmenlerden daha yüksek yaşam doyumu puanları aldıkları görülmüştür. Bu anlamlı olmayan küçük fark, evli kişilerin bekar kişilere göre daha standart ve düzenli yaşamasından kaynaklanabilmektedir. Ayrıca evlilik hayatının gerektirdiği sorumlulukları öğrenen bireyler, meslek hayatındaki sorumluluklarına da daha ılımlı bakmayı başarabilmektedirler. Bu durum da kişilerin gerek iş hayatında, gerekse yaşamında olumlu sonuçlar doğurabilmektedir. Başaran (2016) öğretmenlerle yapmış olduğu araştırmasında, evli olan katılımcıların iş dışında da paylaşımında bulunabilecekleri birinin olmasının, diğer evli çift ve akrabalarla görüşme imkanlarının daha fazla olmasının ve çift olarak sosyal etkinliklere katılma imkanlarının olmasının yaşamdan aldıkları doyumu olumlu etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca araştırmacı çalışmasının sonucunda medeni durumun yaşam doyumunu anlamlı etkilediğini ve evli katılımcıların yaşam doyumu puanlarının daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Medeni durumun yaşam doyumu üzerindeki etkisini inceleyen birçok çalışma bulunmaktadır. İlgili araştırmaların bir kısmı medeni durumun yaşam doyumunu etkileyen anlamlı bir faktör olduğunu belirtmekteyken (Dirlik, 2016; Kirişoğlu, 2016; Koruk, 2019); bazıları ise araştırmamızın bulgularıyla paralel olarak medeni durum ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını ortaya koymaktadır (Tomrukçu, 2010; Ergün, 2016; İnce, 2018).

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme ölçeğinden aldıkları puanlar ile yaşam doyumu ölçeğinden aldığı puanlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Örgütsel sosyalleşme ölçeği alt boyutlarından iş doyumu boyutu ile yaşam doyumu ölçeği arasındaki ilişki $r=0,406$ olarak hesaplanmıştır. Bu iki değişkenin açıkladığı ortak varyans miktarı %16,4 olarak bulunmuştur ($p<0,01$). Bu katsayı anlamlı olmakla birlikte, zayıf ve pozitif yönlü bir ilişkiyi işaret etmektedir. İnsan, hayatının önemli bir kısmını iş yaşamında geçirmektedir. Kişinin mesleğinde geçirdiği zaman zarfında kendini mutlu hissetmesi, onun tüm yaşamına yansımakta ve hayatına karşı düşünceleri de pozitif ve daha mutlu olmaktadır. Mesleği konusundaki beklentilerini karşılayabilen ve ideallerini gerçekleştirebilen birey işinden de haz alabilmekte, bu durum da bireyin yaşamdan beklentilerini gerçekleştirebileceğini göstermektedir. İş hayatının insanın ayrılmaz bir ögesi olduğunu söyleyen Baştemur (2006) yaptığı çalışmada iş doyumu ile yaşam doyumu arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. İş hayatında yaşanan mutsuzluk, isteksizlik, hayal kırıklığı ve doyum sızlıkların, genel yaşama da olumsuz etkilerinin olabileceği ve yaşamdan alınan doyum seviyesini azaltabileceği belirtilirken; yaşamdan alınan doyumun azalması ile birlikte bireyin akrabalık ve arkadaşlık ilişkilerinin de olumsuz etkilenebileceği, bedensel ve ruhsal sağlığının da bozulabileceği ifade edilmiştir (Baştemur, 2006). Benzer şekilde iş doyumu ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuş başka çalışmalar da bulunmaktadır (Ergün, 2016; Tomrukçu, 2010). Tablo 6'ya bakıldığında örgütsel sosyalleşmenin motivasyon boyutu ile yaşam doyumu arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Mesleğindeki motivasyonu yüksek olan kişiler, yaptıkları işi en iyi şekilde yapabilmek için daha hevesli ve kararlı olmaktadır. Bu kişilerin mesleklerinde kendilerini geliştirebilmeleri ve yeniliklere açık olabilmeleri için uğraş vermeleri, onlar için bir zorunluluk değil mutluluk veren bir durum olarak görülmektedir. Mesleki motivasyonu yüksek olan birey mesleğini sadece gelir kaynağı olarak görmemektedir. Mesleki motivasyonu yüksek olan kişiler, mesleğini icra edebilmek ve başarılı olabilmek için büyük bir ilgi, istek ve heves içinde olmaktadır. Mesleğinde tükenmişlik hissi yaşamak yerine motivasyon, umut, ilgi, heves ve istekle dolu olan öğretmenlerin yaşamdan aldıkları doyumunda daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Şantaş, Işık ve Çilhoroz (2018)'un hemşirelerin katılımı ile yapmış oldukları çalışmada, iş motivasyonu ile yaşam tatmini arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu belirtilmiştir. Yöneticilerin, çalışanlarının iş motivasyonlarını artıracak etkenleri belirleyerek bu etkenleri iyileştirme çalışmaları yapmasının; çalışanların iş motivasyonlarını yükselterek niceliksel ve niteliksel olarak daha verimli olmalarına, işe yeni başlayacak bireylerin işe karşı ilgilerinin artmasına ve çalışanların yaşam doyumlarının yükselmesine sebep olabileceği belirtilmiştir. Aynı zamanda örgütsel sosyalleşmenin alt boyutlarından olan bağlılık boyutu ile yaşam doyumu arasındaki ilişki içinde aynı şeyleri söylemek mümkündür. Mesleğine içtenlikle bağlı olan bir öğretmen, işini sadece görev ve gelir kaynağı gibi görmemekte ve mesleği sayesinde eğitime katkıları olduğunu farkında olmaktadır. İnsanlığa katkılarının olduğunu bilen birey ise başarılarını arttırma arzusu ile her geçen gün işine daha çok sarılmakta ve bu katkıları devam ettirebilmek için gayret göstermektedir. İnsanlığa katkı sağlayamadığını düşünen bireylerin ise yaşamdan zevk almadıkları bilinen bir gerçektir. Yapılan korelasyon analizinde örgütsel bağlılık ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişkinin çıkması bu durumu kanıtlar niteliktedir. Araştırma sonucunu destekler nitelikte olan Özdevecioğlu ve Aktaş'ın (2007) yapmış oldukları çalışmada da, örgütsel bağlılık ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Örgütlerinin norm, değer ve davranışlarını bilip bunları kabullenen

öğretmenlerin mesleklerini içselleştirebildiklerini ve kendilerinden bir parça olarak görebildiklerini söylemek mümkündür. Örgütlerinin norm, değer ve davranışlarını kabullenemeyen bireyler meslek hayatlarında çatışmalar yaşayabilmekte, bu durum da onların iş hayatlarında mutsuzluk ve gerginlikler yaşamalarına sebep olabilmektedir. Mesleki hedeflerini örgütün norm, değer ve davranışlarına göre şekillendirip kabullenebilen öğretmenler mesleklerine uyum sağlayabilmekte ve mesleki tutumlarını olumsuz durumlardan arındırabilmektedirler. Bu norm, değer ve davranışlarla çatışma yaşayan öğretmenler ise işlerinde isteksizlikler ve örgütünü ya da işini değiştirme isteği yaşayabilmektedirler. Yaşanılan bu çatışmaların, isteksizliklerin ve mutsuzlukların yaşamdan alınan doyumunu da olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Tüm bu sonuçlar doğrultusunda aşağıda maddeler halinde önerilere yer verilmiştir:

- ✓ Okul öncesi öğretmen adaylarına mesleğe başladıkları anda karşılaşılabilecekleri kültür, dil farklılığı gibi problemler karşısında bilgilendirme programları düzenlenerek öğretmenlerin atandıkları bölgeye uyum sağlamasına katkı sağlanabilir dolayısıyla da örgütsel sosyalleşme ve yaşam doyumunu düzeyleri artırılabilir.
- ✓ Öğretmenlere görevine başladığı ilk yıllarda oryantasyon faaliyetleri yapılarak bölgeye ve mesleğe uyum göstermeleri kolaylaştırılabilir.
- ✓ Okul öncesi öğretmenlerine düzenli aralıklarla sosyal faaliyetler yapılarak okullarında kendi branşından tek olan okul öncesi öğretmenleri yalnızlık duygusundan kurtulabilir dolayısıyla sosyalleşmelerine, mesleklerini sevmelerine katkıda bulunarak örgütsel sosyalleşme ve yaşam doyumunu düzeyleri artırılabilir.
- ✓ Dil farklılığı açısından çocuklarla iletişim kurmada problem yaşayan öğretmenlere bölgenin dili ile ilgili eğitimler verilebilir. Böylelikle öğretmenlerin iş doyumunu ve motivasyon seviyeleri dolayısıyla da örgütsel sosyalleşme ve yaşam doyumunu düzeyleri yükseltilebilir.
- ✓ Okul öncesi eğitim sınıflarının en az yılda bir kez fiziki yeterlikleri kontrol edilerek eksiklikler tamamlanabilir. Böylelikle okul öncesi öğretmenlerinin mesleğine sevgisi, motivasyonu ve başarı duygusu artırılarak örgütsel sosyalleşme düzeylerine katkıda bulunulabilir.
- ✓ Okul öncesi eğitiminin yapıldığı kurumlara yardımcı personel desteği verilerek öğretmenlerin hem dinlenmeleri hem de diğer öğretmenlerle aynı ortamı paylaşması ve etkileşimde bulunması sağlanarak örgütsel sosyalleşme ve yaşam doyumunu düzeylerine katkı sağlanabilir.
- ✓ Araştırma Şanlıurfa ili Siverek ilçesinde görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur. Benzer araştırmalar farklı il ve ilçelerde görev yapan okul öncesi öğretmenleriyle de yapılarak Türkiye'nin farklı bölgelerinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme ve yaşam doyumunu düzeyleri karşılaştırılabilir.
- ✓ Araştırma Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlı tutulmuştur. Benzer araştırma özel kurumlarda görev yapan öğretmenler ile de gerçekleştirilerek, aynı bölgede yer alan devlet ve özel okulları öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme ve yaşam doyumunu düzeyleri karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Akkurt, Z. (2008). "Okul Öncesi Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi (İstanbul-Pendik Örneği)", Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aliyev, Y. (2014). "Örgütsel Sosyalleşme ve Örgütsel Özdeşleşme Arasındaki İlişki: Bir Araştırma", Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Ateş, G. E. (2016). "Rehabilitasyon Merkezlerinde Eğitim Alan Otizm Tanısı Almış Olan Çocuklara Sahip Ebeveynlerin Yaşam Doyumunun, Aile İşlevlerinin ve Öğrenilmiş Güçlülüğünün İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Başaran, D. (2016). "Medeni Durumun Öğretmenlerinin Benlik Aaygısı ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Başaran, İ. E. (2000). Eğitim Yönetimi (Nitelikli Okul), Feryal Yayıncılık, Ankara.
- Başaran, İ. E. (2000). Örgütsel Davranış İnsanın Üretim Gücü, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Baştemur, Y. (2006). "İş Tatmini İle Yaşam Tatmini Arasındaki İlişkiler: Kayseri Emniyet Müdürlüğünde Bir Araştırma", Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.

- Çalışkan, İ. G. (2009). “Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşmelerinin Okul Yöneticilerinin Liderlik Tarzlarına İlişkin Algılarına Göre İncelenmesi: Özel Eğitim Öğretmenleri Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çapar, D. (2007). “İlköğretim Okulu Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri (Antalya İli Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Çetinkaya, B. (2016). “Çalışanların Pozitif Duygulanım, Başkalarına Duyduğu Güven ve Yaşam Doyumu Düzeylerinin İş Motivasyonuna Etkileri: Beklenti Kuramı Yaklaşımı”, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Çobanoğlu, F. & Öğretim, M. (2015). “İlköğretim Kullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri”, Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 5(2): 149-166.
- Dal, A. (2012). “İstanbul Büyükşehir Belediyesi Spor A.Ş.’de Çalışanların Örgütsel Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Demirkart, M. (2015). “İlköğretim Okul Yöneticilerinin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri”, Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Diener, E.; Emmons, R. A.; Larsen, R. J. & Griffin, S. (1985). “The Satisfaction With Life Scale”, Journal of Personality Assessment, 49(1): 71-75.
- Dirlik, R. (2016). “Açık Alan Rekreasyon Faaliyetlerinin Yaşam Doyumuna Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Dönmez, E. (2016). “Örgütsel Sosyalleşme İle Örgütsel Sosyallik Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Elci, D. (2008). “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Erdoğan, U. (2012). “İlköğretim Okullarının Bürokratik Yapıları İle Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri Arasındaki İlişki (Malatya İli Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Ergün, B. (2016). “İş Doyumu ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki: Öğretmenler Üzerinde Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gezgin Gürbüz, A. (2008). “Öfke Denetimi Eğitiminin Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Öfkeyle Başa Çıkmaları, Yaşam Doyumları ve Depresyon Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Gündoğar, D.; Gül, S. S.; Uskun, E.; Demirci, S. & Keçeci, D. (2007). “Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumunu Yordayan Etkenlerin İncelenmesi”, Klinik Psikiyatri, 10(1): 14-27.
- İnce, Y. (2018). “Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşam Doyumu İle Umut Düzeyi İlişkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Kartal, S. (2003). “İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri (Ankara İli Örneği)”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kartal, S. (2007). Eğitimde Örgütsel Sosyalleşme, Maya Akademi, Ankara.
- Kirişoğlu, Ş. (2016). “Genç Yetişkinlerin Aile Yapıları İle Benlik Saygısı ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koruk, E. (2019). “Esansiyel Hipertansiyonlu Hastaların Tedaviye Uyumu ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.
- Kumar, M. (2014). “Study of Life Satisfaction Among Primary, Middle and Secondary Schools Teachers of District Kathua”, International Journal of Research, 1(5): 492-498.
- Myers, D. G. & Diener, E. (1995). “Who is Happy?”, Psychological science, 6(1): 10-19.

- Nartgün Ş. S. & Demirer S. (2016). “Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşme ve Özdeşleşme Düzeyleri İle Birlikte Çalışma Yeterlikleri Arasındaki İlişki”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 16(1): 237-269.
- Özdevecioğlu, M. & Aktaş, A. (2007). “Kariyer Bağlılığı, Mesleki Bağlılık ve Örgütsel Bağlılığın Yaşam Tatmini Üzerindeki Etkisi: İş-Aile Çatışmasının Rolü”, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 28: 1-20.
- Özkan, Z. (2019). “Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretmenlerinin Örgütsel Sosyalleşme ve İş Yaşamında Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Pavot, W. G.; Diener, E.; Colvin, C. R. & Sandvik, E. (1991). “Further validation of the Satisfaction With Life Scale: Evidence for the Cross-Method Convergence of Well-Being Measures”, Journal of Personality Assessment, 25(1): 151-152.
- Popelkova, M. (2011). “Teacher’s Satisfaction With Health, School and Health”, Health Education: Initiatives for Educational Areas, 21: 97-108.
- Sarıdemir, T. (2015). “Öğretmenlerin Algılarına Göre Okul Müdürlerinin Liderlik Stilllerinin ve Bazı Kişisel Değişkenlerin Öğretmenlerin Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sülen Şahin, F. (2010). “Teacher Candidates’ Attitudes Towards Teaching Profession and Life Satisfaction Levels”, Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2(2): 5196-5201.
- Şantaş, F.; Işık, O. & Çilhoroz, Y. (2018). “Hemşirelerin İş Yaşam Kalitesi, İş Motivasyonu ve Yaşam Tatmini Algıları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 16(1): 64-76.
- Şar, A.; Işıklar, A. & Aydoğan, İ. (2012). “Atama Bekleyen Öğretmen Adaylarının Yaşam Doyumunu Yordayıcı Değişkenlerin İncelenmesi”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(23): 257-271.
- Şimşek, E. (2011). “Örgütsel İletişim ve Kişilik Özelliklerinin Yaşam Doyumuna Etkileri”, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Tomrukçu, Ç. (2010). “Özel ve Kamuya Ait İlköğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Yaşam ve İş Doyumu Düzeyleri”, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Tuncer, N. (2017). “Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Sosyal Anksiyete Düzeylerine Göre Bilinçli Farkındalık ve Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünal, A. (2015). “İş Doyumu Yaşam Doyumu ve Yaşam Anlamı Değişkenlerinin İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Mesleki Bağlılıkları Üzerine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Yetim, Ü. (2003). “The Impacts of Individualism/Collectivism, Self-Esteem and Feeling of Mastery on Life Satisfaction Among the Turkish University Students and Academicians”, Social Indicators Research, 61(3): 297-317.